

**UCHWAŁA Nr XIV/114/19
RADY MIEJSKIEJ W MAŁOGOSZCZU
Z DNIA 30 GRUDNIA 2019 R.**

**w sprawie przyjęcia gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych
i narkomanii na rok 2020**

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019r.poz.506, poz.1309,poz.1696 i 1815) art.4¹ ust.2 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019r. poz.2277) oraz art.10 ust.3 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2019r. poz.852) Rada Miejska uchwala co następuje:

1. Postanowienia ogólne.

Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii na rok 2020.

Spośród licznych problemów społecznych, jakie występują w naszym kraju, problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Konsumpcja alkoholu ma istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek, jak i rodzin, a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie, ale wpływają na całą populację. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych tj. zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Dlatego działania w zakresie zapobiegania problemom alkoholowym i ich rozwiązywania mają istotne znaczenie. W Polsce podstawą prawną rozwiązywania problemów alkoholowych stanowi ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982r. (t.j. Dz.U. z 2019r. poz.2277).

Ustawa określa kierunki polityki państwa wobec alkoholu. Kompleksowo reguluje zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje zadania z tego zakresu oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację, określa również źródła finansowania tych zadań. Dokument opisuje funkcjonowanie rynku napojów alkoholowych. Reguluje także dziedzinę promocji i reklamy napojów alkoholowych, a także formułuje przepisy karne dotyczące obrotu alkoholem i reklamy alkoholu. Wprowadza regulacje dotyczące postępowania wobec osób nadużywających alkoholu, określa podstawy leczenia odwykowego oraz wskazuje kompetencje i zadania Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Narkomania to jedna z poważniejszych chorób współczesnego społeczeństwa. To zjawisko wielowymiarowe, które pociąga za sobą liczne konsekwencje, wśród których najdotkliwsze są szkody zdrowotne, jak infekcje, zatrucia organizmu czy depresja. Narkomania charakteryzuje się przymusem zażywania środków odurzających. Jest rozpatrywana również w kontekście gospodarczym. Istnieje kilka umownych poziomów intensywności kontaktu z narkotykami, rozpoczynając od inicjacji, a na zaawansowanym uzależnieniu kończąc. Intensywny postęp technologiczny, wysoka konsumpcja i szybkie tempo życia przyczyniło się do powstawania nowych typów uzależnień. Poważnym problemem jest uzależnienie od dopalaczy i innych środków zastępczych. Zadania dla samorządu wynikają z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2019r.poz.852)

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii określa gminną strategię działania w zakresie profilaktyki oraz minimalizację szkód wynikających z nadużywania alkoholu i narkotyków. Zarówno nadużywanie alkoholu czy sięganie po substancje psychoaktywne powoduje szereg szkód praktycznie w każdym obszarze życia. Prowadzi do zagrożenia zdrowia i życia ludzkiego, szkód materialnych, nieprawidłowego funkcjonowania rodzin.

Ustawodawca wyznacza podmioty do realizacji zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, którymi są m. inn. organy administracji rządowej, samorządowej oraz organizacje pozarządowe.

Dla właściwej realizacji zadań programu w zakresie problemów alkoholowych Burmistrz powołał pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który odpowiada za:

- 1) prowadzenie spraw związanych z działalnością Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych a mianowicie:
 - powołanie komisji,
 - protokołowanie posiedzeń,
 - realizacja wniosków,
 - prowadzenie dokumentacji prac komisji
- 2) opracowywanie projektów rocznych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, projektu preliminarza finansowego Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz sprawozdań z ich realizacji.
- 3) realizację zadań oraz koordynacja działań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 4) współpracę z Ośrodkiem Pomocy Społecznej i koordynowanie działań dotyczących potrzeb zaspokajania mieszkańców gminy w zakresie opieki społecznej,
- 5) współpracę z instytucjami i organizacjami działającymi w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,

- 6) koordynowanie działalności świetlic środowiskowych i nadzór nad ich działalnością
- 7) ogłaszanie i prowadzenie konkursu ofert na wykonywanie poszczególnych zadań w ramach gminnego programu,
- 8) wdrażanie i programowanie lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich kampanii edukacyjnych w zakresie profilaktyki,
- 9) przyjmowanie wniosków do sądu w sprawie leczenia odwykowego,
- 10) przygotowywanie wniosków do sądu w sprawie wszczęcia postępowania o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu,
- 11) współpracę z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Współrealizatorami programu są następujące podmioty:

1. Punkt konsultacyjny w Małogoszczu
2. Urząd Miasta i Gminy w Małogoszczu
3. Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
4. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Małogoszczu
5. Szkoły podstawowe i Liceum Ogólnokształcące z terenu gminy
6. Komisarjat Policji w Małogoszczu
7. Sąd Rejonowy w Jędrzejowie
8. Miejsko-Gminny Zespół Ośrodków Zdrowia w Małogoszczu
9. Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy
10. Straż Miejska

Celem strategicznym gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii na rok 2020 jest:

1. Pomoc w zakresie rozwiązywania problemów społecznych i występujących zagrożeń.
2. Kreowanie lokalnej polityki rozwiązywania problemów alkoholowych, służącej zmniejszaniu aktualnych i zapobieganiu nowym problemom związanym z uzależnieniami, w szczególności wśród dzieci i młodzieży.
3. Propagowanie zdrowego stylu życia poprzez wprowadzanie do szkół programów profilaktycznych.
4. Podnoszenie kwalifikacji osób pracujących w dziedzinie profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami.
5. Kontrola rynku napojów alkoholowych, w kontekście przestrzegania zasad i warunków korzystania oraz podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych.
6. Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów alkoholowych – współpraca z punktem konsultacyjnym, placówkami

służby zdrowia, gdzie osoby uzależnione i współuzależnione mogą uzyskać profesjonalną pomoc.

7. Stwarzanie alternatywnych, ciekawszych możliwości spędzania czasu wolnego przez młodzież szkolną m.in. poprzez zachęcanie do udziału w pozalekcyjnych zajęciach sportowych.

3. Źródła i zasady finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii na 2020r.

Źródłem finansowania zadań gminnego Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii, zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi są środki finansowe budżetu gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

§2.

1. Zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii na 2020 r.

I. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

11. Na mocy artykułu 21 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi leczenie osób uzależnionych od alkoholu odbywa się w zakładach leczenia odwykowego i jest bezpłatne. Podstawową metodą leczenia osoby uzależnionej od alkoholu jest psychoterapia grupowa i indywidualna. Leczenie medyczne ma wymiar wspomagający psychoterapię i nakierowane jest na usuwanie powikłań spowodowanych szkodliwym używaniem alkoholu oraz farmakologiczne wsparcie oddziaływań psychoterapeutycznych. Zadaniem samorządu terytorialnego jest zwiększanie dostępności terapii zwalczającej uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia dla mieszkańców gminy. Dostępność profesjonalnej i efektywnej terapii warunkuje skuteczność jakichkolwiek innych działań podejmowanych na rzecz osób z problemem alkoholowym i członków ich rodzin.

Zadania programu:

1. Prowadzenie oraz dofinansowanie działalności Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin.
2. Motywowanie do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego przez osoby uzależnione.
3. Prowadzenie systematycznej i kompleksowej działalności w celu kierowania na leczenie odwykowe (ponoszenie kosztów sporządzenia opinii przez biegłych psychiatrę i psychologa w przedmiocie

uzależnienia od alkoholu, pokrywanie opłat za złożenie wniosku do Sądu Rejonowego w Jędrzejowie).

4. Zakup i dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych związanych z profilaktyką problemów alkoholowych dla szkół, Ośrodków Zdrowia, świetlic środowiskowych, Policji.

II. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Zadania programu:

1. Organizacja i prowadzenie zajęć profilaktycznych w szkołach, pomoc dla dzieci z grupy ryzyka rodzin alkoholowych w zakresie wsparcia terapeutycznego w nauce, zaburzeniach zachowań funkcjonowaniu psychospołecznym w trakcie trwania roku szkolnego.
2. Działanie Punktu Konsultacyjnego realizującego zadania związane z pomocą psychologiczną i doradcą dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin.
3. Organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym, a także pochodzących z rodzin zagrożonych patologią w formie kolonii bądź obozów. Przedsięwzięcia te powinny zawierać program scenariuszy zajęć o tematyce profilaktycznej.
4. Stała współpraca z Policją, MGOPS, szkołami, przedstawicielami służby zdrowia w zakresie działań związanych z przemocą w rodzinie
5. Dofinansowanie szkoleń i kursów członków GKRPA, pracowników socjalnych i Policji służących podnoszeniu ich kompetencji w zakresie zagadnień związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
6. Dostarczanie pozytywnych wzorców spędzania wolnego czasu na bazie świetlic sportowo-rekreacyjnych.
7. Organizowanie pomocy w formie talonów świątecznych dla dzieci i młodzieży z rodzin alkoholowych.

III. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży – w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych.

Najlepszym obszarem pracy profilaktycznej są szkoły i dlatego właśnie wśród najmłodszych należy prowadzić zajęcia edukacyjne. Jednym z profilaktycznych priorytetów jest zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży.

Celem niniejszego programu jest dostarczanie wiedzy na temat uzależnień oraz wpływu alkoholu i narkotyków na życie w rodzinie, kształtowanie postaw sprzyjających podejmowaniu racjonalnych decyzji z zażywaniem alkoholu i narkotyków odurzających, obronę własnych praw ze szczególnym uwzględnieniem mówienia „NIE”.

Zadania programu:

1. Dofinansowanie, koordynacja oraz nadzór i kontrola realizacji programów profilaktycznych w szkołach oraz przedszkolach.
2. Organizowanie i współfinansowanie warsztatów szkoleniowych z zakresu profilaktyki uzależnień dla członków komisji.
3. Podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców.
4. Organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, dofinansowanie warsztatów związanych z rozwijaniem zdolności dzieci i młodzieży oraz kształtowaniem ich prawidłowych postaw osobowościowych.
5. Współfinansowanie nagród dla dzieci i młodzieży szkolnej w konkursach profilaktycznych, dotyczących problemu uzależnień.
6. Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych do sprzedawców napojów alkoholowych.
7. Monitorowanie skali problemów alkoholowych w środowisku lokalnym przez przeprowadzanie lokalnych diagnoz.
8. Organizacja kampanii profilaktycznych, kampanii na rzecz promowania bezpieczeństwa oraz zdrowia: lokalnych i udział w ogólnopolskich np. Zachowaj Trzeźwy Umysł, Postaw na rodzinę i in.

IV. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Zadania programu:

1. Wspieranie działalności Klubu AA, finansowanie pracy terapeuty.

2. Wspomaganie i współdziałanie z organizacjami pozarządowymi i samopomocowymi zajmującymi się statutowo profilaktyką problemów alkoholowych i pomaganiem osobom uzależnionym i współuzależnionym od alkoholu.

V. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

W przypadku złamania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim lub nietrzeźwym oraz w przypadku złamania zakazów promocji i reklamy napojów alkoholowych gmina może podejmować interwencje oraz występować przed sądem jako oskarżyciel publiczny, czyli kierować sprawę bezpośrednio do sądu z pominięciem prokuratora.

Zadania programu:

1. Podejmowanie działań mających na celu eliminowanie nieprawidłowości w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych.
2. Udział członków GKRPA w cyklicznych kontrolach punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Do prowadzenia kontroli upoważnia się : członków GKRPA, Posterunek Policji w Małogoszczu, Straż Miejską w Małogoszczu.

§3.

I. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Fundamentalne znaczenie w pomocy rodzinom z problemem alkoholowym mają Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Są one organem podejmującym czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, dlatego do zadań realizowanych przez członków GKRPA należy:

- Przyjmowanie wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego,
- Przeprowadzenie rozmów motywujących z osobami uzależnionymi mającymi na celu dobrowolne poddanie się terapii,
- Prowadzenie dokumentacji związanej z procedurą przymusowego leczenia odwykowego i przekazywanie jej do Sądu Rejonowego w Jędrzejowie,

- Opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w sprawie zgodności lokalizacji punktów sprzedaży z obowiązującymi przepisami,
- Kontrolowanie punktów napojów alkoholowych na wniosek Burmistrza, mieszkańców gminy oraz z własnej inicjatywy i sporządzanie na ich podstawie protokołów,
- Uczestnictwo w posiedzeniach komisji, inicjowanie i współuczestnictwo w zadaniach o charakterze profilaktycznym,
- Stała współpraca z instytucjami oraz służbami działającymi na rzecz poprawy stanu zdrowia oraz sytuacji życiowej osób nadużywających alkoholu oraz członków ich rodzin,
- Tworzenie i realizacja założeń gminnych programów o charakterze zdrowotnym, profilaktycznym i społecznym.

II. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Za wykonywanie zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz realizację Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują wynagrodzenie w wysokości 600% pełnej diety przysługującej pracownikom z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, pod warunkiem, że posiedzenia Komisji odbywać się będą poza godzinami pracy bez względu na czas trwania posiedzenia.
2. Wynagrodzenie o którym mowa w pkt. 1 wypłacane jest zgodnie z wykazem obecności na posiedzeniu Komisji.
3. Za nieobecność na posiedzeniu Komisji wynagrodzenie nie przysługuje.
4. Członkom Komisji przysługują diety oraz zwrot kosztów przejazdów i noclegów z tytułu wyjazdów na szkolenia na zasadach obowiązujących – przysługujących pracownikowi z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, przy czym udział w szkoleniach i wyjazdach nie uważa się za wykonywanie zadań w rozumieniu pkt.1
5. Podstawą do wypłacenia wynagrodzenia, o którym mowa powyżej stanowi podpis złożony na listach obecności z poszczególnych posiedzeń Komisji i zatwierdzonych przez Przewodniczącego Komisji.

III . Preliminarz wydatków z realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii na rok 2020:

Lp.	Zadania zawarte w Programie, wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz zwalczania narkomanii	Sposoby realizacji	Koszt realizacji zadania	Wykonawca
1	2	3	4	5
1.	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu: 1. Finansowanie działalności „Punktu Konsultacyjnego” dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin 2. Podejmowanie czynności zmierzających do wydania orzeczenia sądu o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce lecznictwa otwartego bądź szpitalnego, ponoszenie kosztów sporządzania opinii przez biegłych psychiatrę i psychologa w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	Umowa zlecenia - psycholog a) Pokrywanie kosztów badań b) Pokrywanie opłat za złożenie wniosku do Sądu Rejonowego	12 500 zł 12 000 zł	Pełnomocnik Burmistrza GKRPA
2.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie: 1. Szkolenia i podnoszenie kompetencji 2. Finansowanie programów o tematyce profilaktyki uzależnień realizowanych na obozach i koloniach letnich organizowanych dla dzieci i młodzieży z rodzin, w których występuje problem alkoholowy oraz finansowanie ich pobytu na tych obozach i koloniach 3. Finansowanie kosztów funkcjonowania świetlic środowiskowych na terenie gminy Małogoszcz, organizacja imprez, zawodów, turniejów itp.	Finansowanie szkoleń dla członków GKRPA, pracowników socjalnych Dofinansowanie programów, pobytu dzieci na koloniach i obozach Umowy zlecenia – prowadzący świetlice, organizatora zawodów itp.	800 zł 11 800 zł 80 000 zł	GKRPA MGOPS Pełnomocnik Burmistrza MGOPS Pełnomocnik Burmistrza GKRPA

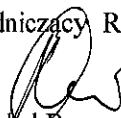
	4. Pomoc żywnościowa dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym	Paczki świąteczne	8 000 zł	Pełnomocnik Burmistrza MGOPS GKRPA
3.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży: 1. Współfinansowanie realizowanych na terenie szkół programów służących do prowadzenia edukacji prozdrowotnej, promocji zdrowia i zdrowego stylu życia, rozpoznawania zjawisk używania środków odurzających i substancji psychotropowych 2. Współfinansowanie nagród dla dzieci i młodzieży szkolnej w konkursach profilaktycznych	Finansowanie programów, prelekcji, odczytów, spektakli profilaktycznych, zakup materiałów informacyjnych Motywacja i nagradzanie dzieci i młodzieży szkolnej	4 600 zł 2 000 zł	GKRPA Placówki Oświatowe Komisariat Policji Placówki Oświatowe Pełnomocnik Burmistrza GKRPA
4.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych: 1. Wspomaganie działalności grupy AA, finansowanie pracy terapeuty	umowa zlecenie – terapeuta a) doposażenie działalności grupy w materiały informacyjne i edukacyjne	4 200 zł 300 zł	Pełnomocnik Burmistrza GKRPA
5.	Funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	a) posiedzenia komisji b) prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych c) rozpatrywanie wniosków na leczenie odwykowe d) rozmowy edukacyjno-motywuujące z osobami zgłoszonymi na leczenie odwykowe oraz ich rodzinami e) kierowanie na leczenie odwykowe	13 200 zł	GKRPA
Kwota ogólna			149 400 zł	

1.	Przeciwdziałanie narkomanii - działalność wychowawcza, edukacyjną, informacyjną i zapobiegawczą	a) Dofinansowanie programów i spektakli profilaktycznych, zakup materiałów informacyjnych, ulotek b) Finansowanie prelekcji i odczytów c) Zakup narkotestów	5 000 zł 600 zł	Placówki Oświatowe Pełnomocnik Burmistrza GKRPA
Kwota ogólna			5 600 zł	
Kwota łączna 155 000 zł				

§5

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2020r.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Michał Borowski

Uzasadnienie

Uchwalenie gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii na rok 2020 wynika z ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym , ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin , które realizowane są w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.